12.3.2018 H 115/18

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys HE 198/2017 vp eduskunnalle laiksi Suomen perustuslain 10 §:n muuttamisesta, hallituksen esitys HE 199/2017 vp eduskunnalle laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta ja laiksi valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta, hallituksen esitys HE 202/2017 vp eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi ja hallituksen esitys HE 203/2017 vp eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainituista hallituksen esityksistä.

Korkein hallinto-oikeus on 15.6.2017 antanut puolustusministeriölle, sisäministeriölle ja oikeusministeriölle lausunnon sotilastiedustelua, siviilitiedustelua ja tiedustelutoiminnan valvontaa koskevista työryhmämietinnöistä. Työryhmämietinnöt oli laadittu hallituksen esityksen muotoon. Nyt eduskunnassa käsiteltävänä olevat hallituksen esitykset sotilastiedustelusta, siviilitiedustelusta ja tiedustelutoiminnan valvonnasta on laadittu kyseisten työryhmämietintöjen pohjalta.

Korkein hallinto-oikeus keskittyi em. lausunnossaan tiedustelutoiminnan mahdollisten kohteiden oikeusturvaa ja lainsäädännön laatua koskeviin kysymyksiin. Korkeimman hallinto-oikeuden tekemät puolustusvaliokunnan toimialaan liittyvät huomiot on hallituksen esityksissä otettu pääosin huomioon. Joiltakin osin sotilastiedustelulakiehdotuksen säännösten ja perustelujen laadussa on kuitenkin edelleen kehitettävää.

Korkein hallinto-oikeus kiinnittää erikseen huomiota sotilastiedustelulain 8 §:n syrjintäkieltosäännökseen. Säännöksen sanamuodon (”…kohdentaminen ei saa perustua ainoastaan… koskeviin tietoihin”) perusteella jää epäselväksi onko kysymys ns. profilointikiellosta vai esimerkiksi siitä, ettei tiedustelutoimintaa saa kohdistaa tiettyihin tietosisältöihin. Perusteluista on tältä osin vaikea saada selville, mitä syrjinnän kiellolla tässä yhteydessä tarkoitetaan. Lakitekstiä ja/tai perusteluja on sel-

keytettävä ja niiden on vastattava toisiaan. Lisäksi lakiehdotuksen syrjintäkielto-säännöksen suhdetta yhdenvertaisuuslakiin ja erityisesti sen 11 §:n 1 momentin sisältämään sääntelyyn erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteista on syytä jatko-valmistelussa vielä avata.

Petri Helander
Oikeusneuvos